

Pembangunan Indikator Kesejahteraan Lelaki di Malaysia Melalui Perspektif Komunikasi Intrapersonal: Analisis Faktor Penerokaan

SITI ZAITON MOHD AJIS
ARINA ANIS AZLAN
EMMA MOHAMAD
Universiti Kebangsaan Malaysia

ABSTRAK

Kesejahteraan adalah konsep penting dalam kehidupan manusia kerana ia adalah keadaan emosi yang mampu mempengaruhi gaya hidup seseorang. Objektif kajian ini adalah membangunkan indikator kesejahteraan lelaki di Malaysia melalui perspektif komunikasi intrapersonal. Dalam kajian ini, penilaian sendiri dibentuk berdasarkan elemen teori konsep sendiri di mana ia merupakan sebuah bentuk komunikasi yang digunakan bagi memahami kesejahteraan responden. Kajian ini menggunakan reka bentuk kaedah campuran. Pendekatan kualitatif digunakan untuk membina dimensi dan penunjuk kesejahteraan berdasarkan beberapa kajian lepas, manakala pendekatan kuantitatif dilakukan untuk menentukan konstruk yang dianggap sah untuk mengukur kesejahteraan lelaki, dan sejauh mana kebolehppercayaan konstruk tersebut. Pengumpulan data dijalankan melalui tinjauan irisan lintang atas talian menggunakan platform *Survey Monkey*. Seramai 290 orang responden yang terdiri daripada golongan lelaki warganegara Malaysia yang berumur 18 tahun ke atas telah mengambil bahagian dalam kajian ini. Dapatan ujian EFA menunjukkan terdapat 33 item telah diklasifikasikan di bawah enam komponen utama kesejahteraan dengan mempunyai tahap keberkesanan ketekalan yang efektif dan sangat baik, di mana *Alpha Cronbach* bagi enam komponen ini memberikan nilai lebih daripada .70. Hasil daripada kajian ini, indikator kesejahteraan yang telah dibentuk diwakili oleh satu item penilaian sendiri yang mengukur dimensi kesejahteraan. Melalui dapatan yang diperolehi, kajian ini membuka ruang yang lebih luas tentang kajian kesejahteraan dalam konteks lelaki di Malaysia. Walau bagaimanapun, dicadangkan agar kajian ini dilanjutkan dengan kajian analisis pengesahan faktor bagi mengesahkan indikator kesejahteraan sebagai pengukur kesejahteraan dalam konteks lelaki di Malaysia.

Keywords: *Kesejahteraan, kesejahteraan subjektif, komunikasi intrapersonal, teori konsep sendiri, penilaian sendiri.*

Development of Male Well-Being Indicators In Malaysia from Intrapersonal Communication Perspective: Exploratory Factor Analysis (EFA)

ABSTRACT

Well-being is an essential concept in a human's life as it is an emotional state that significantly influences our lifestyle. This study aims to develop a Malaysian male well-being indicator using the intrapersonal communication perspective. In this study, a self assessment instrument was constructed based on the self-concept theory in order to understand the respondent's well-being. This study applied mixed-methodology. Qualitative approach was used to build the well-being dimension and indicator based on some previous studies, while the quantitative approach was done to determine which construct is considered valid to measure male well-being, and how reliable those constructs are. Data collection phase was run through an online cross-sectional survey by using *Survey Monkey* platform. A total of 290 respondents consisting of Malaysian men aged 18 years and above

participated in this study. The EFA results showed that there were 33 items classified under six well-being main components with having an effective and excellent level of consistency effectiveness, where Cronbach's Alpha for these six components gives a value of more than .70. This study, in overall, found that the well-being indicator was represented by one item on self-assessment that measures well-being dimension. Through the findings obtained, this study is expected to open a wider space for the upcoming studies on male well-being in Malaysia. However, it is suggested that this study needs to be continued with confirmatory factor analysis to validate this well-being indicator as a valid instrument to measure male well-being in Malaysia.

Keywords: *Well-being, subjective well-being, intrapersonal communication, self-concept theory, self assessment.*

PENGENALAN

Kesejahteraan merupakan ungkapan yang sering digunakan untuk menggambarkan apa yang baik atau tidak baik bagi kehidupan seseorang individu. Aspek kesejahteraan seperti hidup selesa, sihat dan bahagia mempunyai banyak dimensi yang berbeza yang dapat dilihat secara subjektif. Hal ini menjadikan konsep kesejahteraan merangkumi pelbagai aspek dan wujud pelbagai teknik dalam pengukurannya. Sehingga kini pengukuran konsep kesejahteraan masih menjadi perbincangan kerana melibatkan pelbagai dimensi kehidupan yang boleh diukur dari pelbagai sudut.

Pengukuran kesejahteraan ini menjadi subjek yang amat penting untuk dibincangkan kerana sesebuah negara menggunakan pengukuran kesejahteraan untuk mengukur keberkesanan pelaksanaan dasar pembangunan sosial dan ekonomi sesebuah negara sama ada ke atas individu, keluarga atau masyarakat. Pengukuran kesejahteraan juga dapat digunakan secara khusus sebagai panduan kepada program kerajaan bagi meningkatkan tahap kesejahteraan golongan yang tertentu (Centers for Disease Control and Prevention [CDC], 2021).

Pengukuran kesejahteraan secara subjektif dan objektif telah banyak dibincangkan dalam membentuk indeks kesejahteraan di luar negara dan di Malaysia. Namun, kajian empirikal tidak banyak yang dijalankan dalam waktu semasa. Terdapat juga perselisihan pendapat apabila sesebuah negara menggunakan pengukuran secara objektif untuk mengukur kesejahteraan kerana perbezaan jelas antara pengukuran subjektif dan objektif dapat dilihat kepada cara pengukurannya (Ventegodt, Merrick & Andersen, 2003; Costanza, Fisher & Ali, 2007; McLead, 2008).

Konsep kualiti hidup lebih menjurus kepada pengukuran yang bersifat objektif, manakala kesejahteraan pula menjurus kepada pengukuran kualiti hidup yang bersifat subjektif dan lebih dikenali sebagai kesejahteraan subjektif. Hubungan antara kedua-duanya juga kadangkala dilihat dari pelbagai sudut pandangan, misalnya ada pihak yang menerima dan menggunakannya secara tukar-ganti (Galloway, Fiorito, Lee & Birch, 2005). Malah ada pengkaji yang menggunakan istilah kepuasan hidup bagi menggambarkan keadaan kualiti hidup dan kesejahteraan subjektif (Camfield & Skevington, 2008).

Penilaian sendiri sering digunakan bagi melihat tahap kesejahteraan individu. Namun dengan penggunaan kaedah pengukuran penilaian sendiri, timbul persoalan tentang kaedah penentuan kesejahteraan yang tepat seperti adakah penilaian sendiri atau penilaian objektif daripada pihak ketiga lebih sesuai digunakan? Selain daripada itu, penilaian persepsi oleh gender yang berlainan memberikan nilai persepsi kesejahteraan yang berbeza (Odimegwu, Pallikadavath & Adedini, 2013).

Penilaian persepsi kesejahteraan juga berbeza mengikut budaya. Oleh yang demikian, pembentukan piawai atau penanda aras kesejahteraan perlu mengambil kira gender dan juga norma budaya kumpulan yang dikaji. Kajian ini memfokuskan kepada kesejahteraan dalam konteks lelaki kerana menyedari bahawa pengaruh jantina dan sosio-budaya yang menekankan aspek maskuliniti memberi kesan kepada tingkah laku lelaki dalam menjalani kehidupan seharian serta memahami persekitaran mereka.

Secara norma tradisinya, lelaki dianggap sebagai ketua keluarga, penyumbang utama kepada ekonomi keluarga dan menjadi tunggak utama dalam memimpin sebuah keluarga. Begitu juga dalam norma sosial di mana lelaki biasanya memegang peranan kepimpinan seperti ketua negara, ketua kerajaan, pemimpin institusi agama, hakim dan ketua kampung. Kajian juga mendapati lelaki Melayu konvensional meluahkan perasaan kasih sayang mereka melalui komitmen mereka sebagai penyelia akademik, penasihat peribadi, penyumbang kewangan, pendidik, model teladan yang positif, pemelihara disiplin, dan pemimpin rohani (Jamiah, Suzana & Mohd Rezal, 2018). Secara tidak langsung, golongan lelaki dianggap sebagai tonggak dalam meneraju sebuah keluarga mahupun dalam komuniti sosial dan negara.

Norma yang membentuk tanggungjawab lelaki ini mempengaruhi persepsi lelaki di mana lelaki menganggap diri mereka sebagai maskulin dan ini mempengaruhi nilai yang mereka berikan terhadap kesejahteraan dan tingkah laku mereka dalam mencari kesejahteraan tersebut. Perkara ini sering menjadi perdebatan apabila melibatkan pengukuran kesejahteraan kerana wujudnya perbezaan gender dan norma dalam individu, masyarakat mahupun negara itu sendiri.

Kajian Odimegwu, Pallikadavath dan Adedini (2013) mendapati pandangan sosial terhadap lelaki sebagai individu yang bertanggungjawab, mampu mengatasi masalah dan berdikari telah menyebabkan keengganan mereka untuk mendapatkan rawatan kesihatan awal atau membincangkan masalah mereka dengan orang lain. Golongan lelaki dianggap suka memendam perasaan sehingga mampu mengganggu kesejahteraan mereka. Justeru dalam konteks kajian ini, pengkaji menggunakan penilaian sendiri sebagai alat ukuran dan melihat bagaimana lelaki menilai diri mereka secara subjektif terhadap perkara yang berlaku dalam kehidupan mereka seterusnya memahami dan mengenal pasti dimensi dan petunjuk yang sesuai digunakan dalam mengukur kesejahteraan dalam konteks lelaki di Malaysia.

TINJAUAN KEPUSTAKAAN

Kesejahteraan dan Komunikasi Intrapersonal Sebagai Konsep Kendiri

Komunikasi intrapersonal merupakan satu kaedah komunikasi yang membantu individu berkomunikasi dengan dirinya sendiri sekaligus menjelaskan apa yang dikenali sebagai konsep kendiri. Ia merupakan komunikasi yang boleh ditulis, dituturkan atau hanya pemikiran rawak individu itu sendiri. Sarah (2012) menyatakan bahawa konsep kendiri ialah peribadi kendiri individu yang terbentuk secara sistematik berdasarkan kepercayaan, pendapat dan sikap. Dalam erti kata lain, konsep kendiri ialah bagaimana kita memikirkan diri kita untuk berfikir, berkelakuan dan bertindak dalam kehidupan kita yang mempunyai pelbagai peranan dalam kehidupan di samping mendorong kita membuat penilaian berdasarkan persepsi kendiri untuk mencapai sesuatu tujuan hidup.

Ahli psikologi humanistik seperti Rogers (1951), Kelly (1955) dan Combs (1971) menjelaskan bahawa konsep kendiri boleh mempengaruhi pentafsiran individu terhadap dunianya, mempengaruhi penyesuaian diri serta mencerminkan penegasan yang diberi kepada peranan konsep kendiri dalam hidup. Selain itu, Rogers (1951) berpendapat konsep

kendiri mempunyai unsur seperti pengamatan kebolehan dan sifat sendiri, pengamatan terhadap hubungan dengan orang lain, pengamatan terhadap persekitaran, pengamatan terhadap nilai-nilai dan kualiti yang berhubungan dengan pengalaman dan matlamat serta pengamatan terhadap idea atau objek yang bersifat afektif. Kajian Healey dan De Blasiee (1974) pula mendapati konsep kendiri adalah antara pemboleh ubah yang penting dalam meramal kepuasan hidup seseorang dan hasil kajiannya juga menunjukkan terdapat perbezaan konsep kendiri di antara etnik yang berlainan.

Peranan konsep kendiri ini amat penting bagi setiap individu kerana konsep kendiri merangkumi semua aspek kognitif individu, persepsi dan penilaian afektif termasuk tingkah laku, perasaan dan pengetahuan tentang keupayaan diri, kemahiran dan kemampuan penerimaan sosial terhadap diri. Contohnya seperti menyelesaikan masalah secara dalaman, menyelesaikan konflik dalaman, merancang masa depan, menilai hubungan individu dengan orang lain dan menilai diri individu itu sendiri. Untuk mencapai kepuasan hidup dan menilai kesejahteraan diri, individu akan membuat penilaian menggunakan konsep kendiri terhadap perkembangan hidupnya daripada keperluan asas sehinggalah keinginan peribadinya. Namun penilaian kendiri seseorang individu terhadap kesejahteraan dirinya pasti berbeza kerana setiap individu mempunyai sifat tersendiri yang mampu mempengaruhi konsep kendiri mereka.

Mengetahui tahap kesejahteraan adalah sangat penting dalam dasar sesebuah negara. Keadaan hidup yang baik (misalnya, perumahan dan pekerjaan) adalah asas untuk kesejahteraan. Aspek seperti kualiti hubungan, emosi positif dan ketahanan, kebolehan merealisasikan potensi atau keseluruhan kepuasan individu kurang ditekankan dalam pengukuran kesejahteraan (Diener & Seligman, 2004; Diener, Lucas, Schimmack & Helliwell, 2009). Kesejahteraan umumnya merangkumi penilaian global tentang kepuasan hidup dan kegembiraan (Diener et al., 2009; Frey & Stutzer, 2002).

Courtenay (2003) mengaitkan konsep kesejahteraan hidup dan kesihatan diri dalam kalangan kaum lelaki. Beliau memberikan penekanan kepada empat faktor utama iaitu perlakuan diri, persepsi terhadap isu kesihatan dan ekspresi emosi diri dan tekanan, faktor sosioekonomi, budaya, alam sekitar dan biologi dan akhir sekali, kemudahan kesihatan. Jurkovic dan Walker (2006) pula telah menjalankan kajian berkaitan isu gender dan kesejahteraan rohani dalam kalangan kaum lelaki di Australia. Konsep kesejahteraan rohani merangkumi amalan ibadat agama dan hubungan antara individu dengan Tuhan. Hasil dapatan kajian ini menunjukkan bahawa lelaki yang lebih terlibat dengan aktiviti keagamaan kurang mengalami tekanan berbanding mereka yang tidak atau kurang mengamalkan agama dalam kehidupan.

Ridge, Emslie dan White (2011) mengkaji pertalian antara lelaki dengan tekanan dan bagaimana ia memberikan kesan kepada kesejahteraan lelaki. Menerusi perspektif feminis, lelaki sering dianggap sebagai gender yang dapat berfikir secara rasional dan juga mempunyai kesihatan yang baik. Konsep kesejahteraan turut berubah mengikut peredaran masa. Sebelum ini, definisi kesejahteraan lelaki tertumpu kepada kesihatan fizikal. Kini terdapat elemen lain seperti kegembiraan, pembangunan diri, penerimaan diri, keaslian diri dan juga kewarganegaraan sosial yang dapat memberikan kesan kepada kesejahteraan.

Kerangka Konseptual Kajian

Teori konsep kendiri telah dibangunkan untuk menjelaskan gambaran atau penilaian seseorang terhadap dirinya sendiri daripada aspek sosial, fizikal, emosi, keluarga, tingkah

laku, akademik dan sebagainya. Persepsi dan penilaian ini terbentuk melalui pengalaman seseorang apabila individu berinteraksi dengan persekitaran sosial dan fizikalnya terutamanya dengan orang-orang terdekat seperti ibu bapa, ahli keluarga, guru, rakan-rakan dan anggota masyarakat yang hampir dengannya (Snygg & Combs 1950; Rogers, 1951; Fitts, 1965). Justeru dalam konteks kajian ini, teori konsep sendiri berasaskan pendekatan fenomenologi telah digunakan untuk membentuk item bagi mewakili dimensi kesejahteraan. Item yang dibentuk merupakan persepsi individu terhadap pengalaman kehidupan dari sudut pandangan individu itu sendiri yang merupakan elemen penting dalam teori konsep sendiri.

METODOLOGI

Kaedah Kajian, Populasi, Persampelan Kajian dan Saiz Sampel

Kajian ini menggunakan rekabentuk kaedah campuran penerokaan (*exploratory mixed-method*). Dalam fasa pertama, data sekunder kualitatif dikumpulkan menggunakan kaedah tinjauan literatur sistematik iaitu dengan merujuk penyelidikan terdahulu secara sistematik dan data primer kualitatif melalui kaedah perbincangan kumpulan berfokus. Seterusnya fasa kedua kajian ini ialah dengan mengumpulkan data primer menggunakan pendekatan kuantitatif. Data primer kuantitatif dikumpulkan melalui kaedah survei irisan lintang menggunakan borang soal selidik yang mengandungi item yang mewakili setiap dimensi kesejahteraan yang wujud hasil analisis dalam fasa pertama. Borang soal selidik ini digunakan bagi mendapatkan maklumat daripada responden melalui penilaian sendiri responden terhadap konstruk kesejahteraan yang telah dibentuk.

Populasi kajian ini adalah golongan lelaki warganegara Malaysia yang berumur 18 tahun dan ke atas yang bermastautin di Malaysia. Saiz sampel dikira berdasarkan analisis yang dijalankan serta jumlah item yang dibentuk. Dengan menggunakan pengiraan saiz sampel Chua (2009), 275 responden diperlukan dalam kajian ini. Jumlah sampel ini mencukupi untuk menjalankan analisis faktor ke atas item yang dibentuk, namun untuk peringkat ini hasil kajian masih belum boleh mewakili populasi lelaki Malaysia secara keseluruhannya.

Instrumen Kajian dan Skala Pengukuran Instrumen

Instrumen kajian yang berbentuk borang soal selidik telah dibangunkan berdasarkan persoalan kajian dan objektif kajian yang telah ditetapkan. Kajian ini telah mendapat kelulusan etika dari Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM PPI / 111/8 / JEP-2020-436). Tujuan borang soal selidik ini dibangunkan adalah untuk mendapatkan data primer kajian daripada responden. Secara umumnya terdapat tiga bahagian dan 71 soalan keseluruhannya dalam borang soal selidik yang telah dibangunkan. Borang soal selidik ini mengandungi dua versi iaitu versi Bahasa Melayu dan versi Bahasa Inggeris. Dalam bahagian A, soalan tertumpu kepada demografi responden. Bahagian B menumpukan tahap kepuasan hidup responden. Soalan yang dibentuk adalah berpandukan instrumen yang dibangunkan oleh Diener dan rakan-rakan untuk mengukur kepuasan hidup seseorang secara keseluruhan (Diener, 1984; Pavot & Diener, 1993; Diener et al., 1985) yang diberi nama Alat Ujian Kepuasan Hidup (*Satisfaction With Life Scale*)(SWLS).

Bahagian C pula merujuk kepada pernyataan penilaian sendiri responden terhadap konstruk kesejahteraan yang mengandungi item yang telah dibentuk dalam tinjauan literatur sistematik kajian ini. Dimensi dan indikator yang merupakan konstruk kesejahteraan adalah pemboleh ubah yang ingin dikaji. Kaedah tinjauan literatur sistematik bagi kajian ini adalah bertujuan untuk mengekstrak atau mengenal pasti pemboleh ubah iaitu konstruk

kesejahteraan (dimensi dan indikator) yang boleh digunakan ke atas lelaki di Malaysia bagi membentuk instrumen kajian.

Pendekatan analisis kandungan terhadap artikel yang terpilih melalui kaedah tinjauan literatur sistematik dilakukan menggunakan aplikasi atlas.ti versi 8.0 untuk memahami konsep, skop dan ukuran terhadap konstruk kesejahteraan. Berdasarkan analisis kandungan terhadap kaedah tinjauan literatur sistematik yang dilakukan melalui aplikasi Atlas.ti versi 8.0, sebanyak 55 indikator bagi sepuluh dimensi telah dikenal pasti. Dimensi dan indikator yang membentuk konstruk kesejahteraan yang telah dibentuk adalah: kesihatan fizikal (5 item); kesihatan mental (5 item); kepercayaan dan spiritual (4 item); persekitaran tempat tinggal (6 item); hubungan sosial (4 item); hubungan rapat / keluarga (8 item); autonomi dan agensi (6item); nilai dan makna (5 item); keyakinan ekonomi (5 item); dan nilai diri (7 item).

Kajian ini menggunakan skala bipolar tujuh mata (1 = sangat tidak bersetuju, 7 = sangat bersetuju) untuk mendapatkan maklum balas responden terhadap profil tahap kepuasan hidup dan pernyataan penilaian sendiri responden terhadap konstruk kesejahteraan. Responden menjawab pernyataan soalan dengan menunjukkan tahap persetujuan mereka terhadap setiap item tahap kepuasan hidup dan item kenyataan penilaian sendiri yang diberikan.

Kesahan Instrumen

Dalam kajian ini, kesahan instrumen telah ditentukan menggunakan kesahan muka, kesahan kandungan dan kesahan konstruk. Kesahan muka dijalankan dengan menjalankan pra-uji bagi instrumen kajian dengan menggunakan kaedah perbincangan kumpulan berfokus terhadap lima orang lelaki yang mempunyai ciri yang sama dengan sampel kajian dengan mengambil masa 1 jam 15 minit keseluruhannya. Informan diminta untuk membaca soalan yang dikemukakan dan memberi penilaian tentang tahap kebolehbacaan dan kefahaman soalan dalam instrumen kajian.

Bagi menentukan kesahan kandungan pula, seorang pakar dalam bidang komunikasi kesihatan dan seorang pakar dalam bidang komunikasi tingkah laku telah dilantik untuk meneliti soal selidik yang telah dibangunkan. Dalam konteks kajian ini, kesahan konstruk melibatkan kesahan konvergen di antara item dalam konstruk kesejahteraan yang dibentuk hasil prosedur analisis EFA dan item dalam Alat Ujian Kepuasan Hidup (SWLS) oleh Diener (1985).

Pengumpulan Data Kajian

Pengumpulan data kajian telah dilaksanakan dalam talian menggunakan platform *Survey Monkey*. Bagi mendapatkan penyertaan responden, kumpulan penyelidik telah menggunakan jaringan peribadi dan profesional untuk menjangkau sebanyak mungkin responden di Malaysia dalam tempoh pengumpulan data selama empat minggu bermula 16 Mei 2020 hingga 12 Jun 2020. Dua platform utama yang digunakan dalam menyebarkan pautan tinjauan atas talian ini adalah media sosial (*Facebook, Twitter* dan *Instagram*) dan *WhatsApp*. Gambaran umum mengenai soal selidik ini diberikan terlebih dahulu di posting mesej *WhatsApp* / media sosial diikuti dengan pautan tinjauan atas talian ini yang diberikan dalam dua versi iaitu versi Bahasa Melayu dan versi Bahasa Inggeris.

Saiz sampel sasaran kajian ini adalah sebanyak 275 responden seperti yang telah dinyatakan sebelum ini. Semua golongan lelaki warganegara Malaysia yang berumur 18 tahun ke atas yang menetap di negara ini adalah layak untuk mengambil bahagian dalam soal selidik

ini. Sebanyak 413 responden telah memberi maklum balas dalam soal selidik ini. Namun proses pembersihan data mendapati 123 responden tidak memenuhi kriteria kajian dan telah dikeluarkan. Dalam tinjauan atas talian ini, pengkaji memperoleh 290 responden yang menjawab soalan dengan sempurna dan data ini melebihi sasaran saiz sampel yang telah ditetapkan.

Analisis Data

Data yang yang diperolehi dalam kajian ini dianalisis menggunakan perisian *Statistical Package for the Social Sciences* (SPSS) versi 26.0. Dalam kajian ini, data kajian adalah bertaburan normal kerana semua pemboleh ubah mempunyai nilai *skewness* dan *kurtosis* di antara -0.941 hingga 1.660. Dalam konteks kajian ini, item yang dititikberatkan adalah item penilaian sendiri terhadap konstruk kesejahteraan. Justeru, statistik inferensi yang digunakan adalah analisis faktor penerokaan (EFA) dan analisis korelasi. Kajian ini menggunakan EFA dalam menganalisis pemboleh ubah kesejahteraan iaitu instrumen Bahagian C dengan menggunakan *Principal Component Analysis* melalui putaran *direct oblimin*. Melalui prosedur ini, bilangan item dan struktur konstruk yang mendasari pemboleh ubah yang dikaji dapat dikenal pasti. Struktur konstruk yang terbentuk adalah berdasarkan dapatan maklum balas daripada sampel kajian.

Seterusnya kaedah analisis korelasi telah digunakan bagi menguji kesahan konvergen untuk menilai tahap korelasi antara dua komponen yang mengukur konsep yang sama atau berkaitan. Dalam konteks kajian ini, Guildford (1973) telah dirujuk dalam menginterpretasi kekuatan hubungan antara pemboleh ubah di mana julat nilai pekali korelasi (r) kurang daripada 0.2 menunjukkan kolerasi yang sangat lemah, r 0.2 hingga 0.39 menunjukkan kolerasi yang lemah, r 0.4 hingga 0.69 menunjukkan kolerasi yang sederhana, r 0.7 hingga 0.9 menunjukkan kolerasi yang kuat, dan r lebih daripada 0.9 menunjukkan kolerasi yang sangat kuat.

DAPATAN KAJIAN DAN PERBINCANGAN

Profil Demografi dan Tahap Kepuasan Hidup

Jadual 1: Profil demografi responden

Demografi	Kategori	Bilangan	Peratus
Umur (tahun)	18 - 29	108	37.2
	30 - 39	83	28.6
	40 - 49	63	21.7
	50 - 59	19	6.6
	60 tahun ke atas	17	5.9
Etnik	Bumiputera	229	78.9
	Cina	38	13.1
	India	19	6.6
	Lain-lain	4	1.4
Agama	Islam	220	75.9
	Budha	33	11.4
	Hindu	17	5.9
	Kristian	14	4.8
	Lain-lain	6	2.1

Tempat tinggal	Johor	20	6.9
	Kedah	15	5.2
	Kelantan	5	1.7
	Melaka	9	3.1
	Negeri Sembilan	9	3.1
	Pahang	14	4.8
	Pulau Pinang	4	1.4
	Perak	8	2.8
	Perlis	1	0.3
	Sabah	8	2.8
	Sarawak	16	5.5
	Selangor	144	49.7
	Terengganu	7	2.4
	W.P Kuala Lumpur	24	8.3
	W.P Putrajaya	5	1.7
	W.P Labuan	1	0.3
Kawasan tempat tinggal	Bandar	215	74.1
	Luar Bandar	75	25.9
Status Perkahwinan	Bujang	109	37.6
	Berkahwin	177	61.0
	Bercerai	2	0.7
	Balu/duda	2	0.7
Tahap pendidikan tertinggi	UPSR/Setaraf	0	0
	SRP/PMR/PT3/Setaraf	5	1.7
	SPM/SPMV/Setaraf	45	15.5
	STPM/Diploma/Setaraf	74	25.5
	Sijil Kemahiran	9	3.1
	Ijazah Sarjana Muda	114	39.3
	Sarjana/PhD	43	14.8
Pekerjaan	Pengurus	35	12.1
	Profesional	99	34.1
	Juruteknik dan profesional bersekutu	38	13.1
	Pekerja sokongan perkeranian	13	4.5
	Pekerja perkhidmatan dan jualan	32	11.0
	Pekerja mahir pertanian, perhutanan, penternakan dan perikanan	3	1.0
	Pekerja kemahiran dan pekerja pertukangan yang berkaitan	4	1.4
	Operator mesin dan loji, dan pemasang	15	5.2
	Pekerja asas	4	1.4
	Angkatan Tentera	7	2.4
	Pesara	9	3.1
	Tidak bekerja	3	1.0
	Lain-lain	28	9.7

Anggaran pendapatan isi rumah (RM)	4,360.00 ke bawah	150	51.7
	4,361.00 - 9,619.00	99	34.1
	9,621.00 ke atas	41	14.1
Status pendapatan terkini disebabkan perlaksanaan PKP.	Ya, terjejas sepenuhnya.	44	15.2
	Ya, terjejas sebahagian sahaja	86	29.7
	Ya, Terjejas sedikit sahaja	58	20.0
	Tidak terjejas	102	35.2
Keseluruhan responden (n = 290)			

Jadual 1 menunjukkan responden kajian terdiri daripada pelbagai kaum, agama dan latar belakang demografi. Hasil kajian menunjukkan responden yang terlibat adalah terdiri daripada golongan lelaki yang bervariasi umur dan tahap pendidikan serta latar belakang ekonomi yang berbeza. Responden yang terlibat dalam kajian ini adalah terdiri dari Semenanjung Malaysia serta Sabah dan Sarawak. Majoriti responden kajian terdiri daripada golongan yang berumur antara 18 hingga 29 tahun (37.2%), diikuti responden berumur antara 30 hingga 39 tahun (28.6%) dan seterusnya responden berumur antara 40 hingga 49 tahun (21.7%).

Sebanyak 15.2 peratus responden melaporkan pendapatan terjejas sepenuhnya akibat pelaksanaan Perintah Kawalan Pergerakan (PKP) yang dijalankan bagi membendung wabak coronavirus. Manakala 49.7 peratus responden menyatakan sumber pendapatan tidak terjejas sepenuhnya dan 35.2 peratus responden menyatakan pendapatan mereka langsung tidak terjejas walaupun pelaksanaan PKP dijalankan. Hal ini menunjukkan majoriti responden kajian mempunyai sumber pendapatan yang baik seterusnya membantu dalam memberikan penilaian kepuasan hidup yang baik keseluruhannya kerana kajian lepas banyak yang menunjukkan bahawa skala pendapatan mempunyai hubungan positif yang kuat dengan kebahagiaan dan kepuasan hidup (Mei, Siew & Hock, 2016; Veenhoven & Vergunst, 2014). Easterlin (2013) pula menyatakan kebahagiaan dan pendapatan dikaitkan secara positif dalam situasi jangka masa pendek dan Sacks, Stevenson dan Wolfers (2010) menyatakan pendapatan memainkan peranan penting dalam mempengaruhi kesejahteraan.

Dalam konteks kajian ini, pengkaji telah menggunakan interpretasi skor tahap kepuasan hidup menggunakan pengiraan jumlah skor oleh Diener et al. (1985). Diener dan rakan-rakan telah mengkategorikan jumlah skor kepada tujuh peringkat iaitu tahap sangat berpuas hati (skor 31-35), berpuas hati (skor 26-30), sedikit berpuas hati (skor 21-25), neutral (skor 20), sedikit tidak berpuas hati (skor 15-19), tidak berpuas hati (skor 10-14) dan sangat tidak berpuas hati (skor 5-9).

Berdasarkan skala ini pengkaji membahagikan tahap kepuasan hidup kepada tiga kategori yang lebih mudah untuk difahami iaitu jumlah skor di atas paras neutral merupakan tahap tinggi, jumlah skor pada tahap neutral merupakan sederhana dan jumlah skor di bawah paras neutral adalah pada tahap rendah. Tahap sederhana ini merupakan tahap di mana responden tidak dapat mengkategorikan tahap kepuasan hidup mereka sama ada berada dalam tahap tinggi atau rendah. Jadual 2 menunjukkan bahawa majoriti responden yang menyertai kajian ini mempunyai skor tahap kepuasan hidup yang tinggi (67.3%) diikuti 27.9 peratus responden sahaja mempunyai tahap kepuasan hidup yang rendah. Hanya 4.8 peratus responden yang mempunyai tahap kepuasan hidup dalam kategori sederhana.

Jadual 2: Profil tahap kepuasan hidup responden

Tahap Kepuasan Hidup	Skor	Bilangan	Peratus
Tinggi	21 - 35	195	67.3
Sederhana	20	14	4.8
Rendah	5 - 19	81	27.9

Keseluruhan responden (n=290)

Penentuan Konstruk Kesejahteraan Lelaki

Pada permulaan kajian dijalankan, pembentukan dimensi dan indikator kesejahteraan dihasilkan berdasarkan analisis tinjauan literatur sistematik yang dilakukan melalui aplikasi Atlas.ti versi 8.0 di mana sebanyak 55 item bagi sepuluh dimensi kesejahteraan telah dikenal pasti. Kajian ini menguji indikator yang dibangunkan di bawah sepuluh dimensi mengikut kesesuaian tajuk dimensi yang terlibat. Dimensi yang dibentuk pada awal kajian adalah terdiri daripada: 1) kesihatan fizikal; 2) kesihatan mental; 3) kepercayaan dan spiritual; 4) persekitaran tempat tinggal; 5) hubungan sosial; 6) hubungan rapat / keluarga; 7) autonomi dan agensi; 8) nilai dan makna; 9) keyakinan ekonomi; dan 10) nilai diri.

Analisis faktor telah dijalankan ke atas 55 item tersebut dengan menggunakan kaedah *Principal Component Analysis* dengan putaran *direct* oblimin. Bagi memastikan kesesuaian saiz sampel untuk analisis faktor dijalankan, ujian kecukupan persampelan Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) yang menguji kesesuaian saiz sampel dan ujian kesferaan Barlett yang memeriksa korelasi antara pemboleh ubah telah dijalankan. Keputusan dalam Jadual 3 menunjukkan nilai ujian kesferaan Barlett adalah signifikan ($p=0.000$, $p<0.05$). Manakala pengukuran bagi ketepatan sampel menggunakan ujian Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) adalah baik kerana memenuhi nilai minimum 0.6 yang dicadangkan untuk analisis faktor yang baik oleh Tabachnick dan Fidell (2007). Dengan itu, data kajian ini adalah sesuai untuk analisis faktor penerokaan kerana semua pemboleh ubah dalam analisis ini mempunyai nilai kebolegunaan dan menunjukkan ketepatan dan nilai yang signifikan.

Jadual 3: *Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)* dan *Barlett's Test* bagi konstruk kesejahteraan

Kaiser-Meyer-Olkin	Measure of Sampling Adequacy	0.916
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	9501.101
	df	1485
	Sig.	.000

Berdasarkan hasil prosedur EFA, semua item mempunyai nilai komunaliti melebihi 0.3 (Tabachnick & Fidell, 2007) dan tiada item yang dapat disingkirkan berdasarkan nilai komunaliti tersebut. Penyingkiran item seterusnya dibuat berdasarkan nilai muatan faktor yang terendah. Penyingkiran yang pertama adalah melibatkan 10 item dan penyingkiran yang kedua adalah melibatkan 12 item yang berikutnya. Pengekalan dimensi dan item pula dijalankan berdasarkan analisis *Kaiser's criterion*, ujian scree, dan analisis selari.

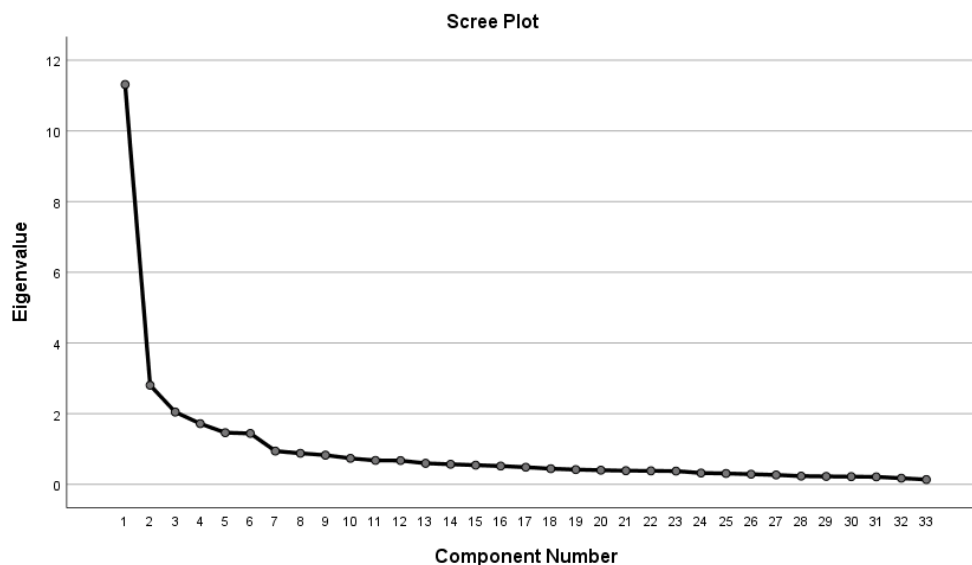
Dalam analisis *Kaiser's criterion*, hanya komponen yang mempunyai nilai eigen yang lebih daripada satu sahaja yang akan diambil kira. Keputusan kajian berdasarkan analisis *Kaiser's criterion* adalah seperti dalam Jadual 4. Terdapat 6 komponen yang muncul hasil prosedur EFA berdasarkan nilai eigen yang lebih besar daripada satu selepas proses penyingkiran item yang terakhir dibuat. Nilai varians bagi komponen 1 mempunyai nilai dan

peratusan yang tinggi berbanding yang lain kerana terdapat item yang terdiri daripada 3 dimensi yang berbeza dikelompokkan menjadi satu.

Jadual 4: Bilangan komponen dan *Total Variance Explained* bagi konstruk kesejahteraan selepas penyingkiran yang kedua (12 item).

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	11.312	34.279	34.279	11.312	34.279	34.279
2	2.804	8.497	42.776	2.804	8.497	42.776
3	2.046	6.200	48.976	2.046	6.200	48.976
4	1.718	5.205	54.181	1.718	5.205	54.181
5	1.461	4.428	58.609	1.461	4.428	58.609
6	1.441	4.366	62.975	1.441	4.366	62.975

Selepas penentuan komponen berdasarkan analisis *Kaiser's criterion* dilakukan, pengkaji merujuk pula analisis ujian scree (Rajah 1). Scree plot yang dihasilkan menunjukkan enam titik perubahan yang membentuk plot lengkungan. Terdapat titik rehat yang wujud antara komponen enam dan tujuh. Justeru itu, keputusan ujian scree menunjukkan hanya enam komponen perlu dikekalkan daripada sepuluh dimensi yang wujud hasil penyingkiran sepuluh item sebelum ini. Bagi mengesahkan pengekalan enam komponen ini, prosedur analisis selari pula dijalankan.

Rajah 1: *Scree plot*

Analisis selari merupakan teknik yang boleh digunakan bagi menentukan bilangan komponen dalam konstruk kesejahteraan yang ingin dikekalkan. Untuk prosedur ini, pengkaji mendapatkan maklumat tambahan iaitu nilai *Criterion (random eigenvalue)* melalui analisis yang dijana secara automatik menggunakan Program Monte Carlo PCA.exe (Watkins, 2000). Nilai yang dijana dibandingkan dengan nilai eigen yang terhasil daripada analisis EFA. Dalam analisis selari ini, komponen yang mempunyai nilai eigen yang lebih besar daripada nilai *Criterion (random eigenvalue)* akan dikekalkan.

Hasil analisis selari ini dapat diringkaskan dalam Jadual 5, di mana terdapat enam komponen yang boleh diterima untuk dikekalkan iaitu komponen 1 hingga 6 manakala empat komponen ditolak daripada menjadi konstruk kesejahteraan kerana tidak memenuhi ciri analisis selari. Hasil dapatan analisis selari ini telah dapat memperkuat lagi keputusan untuk mengekalkan hanya enam komponen konstruk kesejahteraan yang boleh digunakan untuk penyelidikan lanjut.

Jadual 5: Perbandingan nilai *eigen* daripada analisis EFA dan nilai *Criterion* (*random eigenvalue*) daripada analisis selari menggunakan simulasi Monte Carlo

Komponen	Nilai <i>eigenvalue</i> sebenar	Nilai <i>random eigenvalue</i>	Keputusan	Nama dimensi asal yang terkelompok dalam satu komponen
1	14.915	1.8474	Diterima	Autonomi dan agensi / Nilai dan makna / Nilai diri
2	2.980	1.7586	Diterima	Hubungan rapat/keluarga
3	2.245	1.69	Diterima	Keyakinan fizikal
4	1.840	1.6274	Diterima	Persekitaran tempat tinggal
5	1.736	1.5752	Diterima	Autonomi dan agensi
6	1.624	1.525	Diterima	Keyakinan ekonomi
7	1.372	1.4806	Ditolak	-
8	1.287	1.4378	Ditolak	-
9	1.229	1.3994	Ditolak	-
10	1.002	1.3603	Ditolak	-

Jadual 6 merupakan rumusan hasil prosedur EFA yang menghasilkan 6 dimensi dan 33 item bagi membentuk konstruk kesejahteraan dalam konteks kajian ini. Dimensi pertama yang terhasil daripada analisis EFA mempunyai lapan indikator di mana ia merupakan item gabungan daripada tiga dimensi yang berbeza iaitu lima item daripada dimensi nilai dan makna, dua item daripada dimensi autonomi dan agensi serta satu item daripada dimensi nilai diri. Hasil gabungan ini pengkaji memberikan nama baru yang menggambarkan keseluruhan dimensi pertama iaitu dimensi keyakinan diri.

Seterusnya dimensi kedua adalah item yang terbentuk daripada dimensi hubungan keluarga/rapat yang terdiri daripada lapan item. Hasil analisis EFA, pengkaji mendapati kesemua nilai muatan faktor dalam dimensi ini bernilai negatif. Hal ini yang demikian kerana pengkaji mendapati item daripada dimensi hubungan keluarga/rapat memberi nilai persepsi luar daripada kawalan diri responden di mana ia melibatkan hubungan interpersonal responden. Hubungan interpersonal amat mudah menimbulkan konflik kerana perbezaan dan perselisihan antara individu yang terlibat dalam komunikasi tersebut. Adaptasi hubungan keluarga/rapat ini memerlukan kemahiran dan ini mampu memberikan tekanan ke atas individu. Justeru sekiranya individu mengalami tekanan dalam beradaptasi untuk menjalinkan hubungan keluarga/rapat, maka pastinya individu tersebut akan mengalami gangguan kesejahteraan terhadap dirinya sendiri. Justeru pengkaji telah memberi nama baru bagi mewakili dimensi kedua iaitu dimensi adaptasi hubungan keluarga/rapat.

Dimensi ketiga hasil daripada analisis EFA menunjukkan tiga item yang terbentuk daripada dimensi kesihatan fizikal, di mana dua item berbentuk negatif digugurkan kerana tidak menepati ciri analisis faktor. Kedua-dua item ini menunjukkan jenis item yang negatif

yang mampu memberi maksud yang berbeza ke atas dimensi kerana item yang digunakan merujuk kepada faktor yang mampu menjejaskan kesihatan fizikal. Seterusnya, dimensi keempat mengandungi lima item daripada dimensi persekitaran tempat tinggal. Hasil analisis EFA, pengkaji juga mendapati kesemua nilai muatan faktor dalam dimensi ini bernilai negatif sama seperti dimensi kedua. Hal ini yang demikian kerana pengkaji mendapati item daripada dimensi persekitaran tempat tinggal juga memberi nilai persepsi luar daripada kawalan diri responden di mana ia melibatkan faktor luaran persekitaran responden yang juga melibatkan hubungan interpersonal. Sama seperti dimensi adaptasi hubungan keluarga/rapat, dimensi keempat ini juga memerlukan kemahiran individu dan ini mampu memberikan tekanan ke atas individu. Justeru sekiranya individu mengalami tekanan dalam beradaptasi untuk mendapatkan persekitaran tempat tinggal yang baik, maka pastinya individu tersebut akan mengalami gangguan kesejahteraan terhadap dirinya sendiri. Justeru pengkaji telah memberi nama baru bagi mewakili dimensi keempat iaitu dimensi adaptasi persekitaran tempat tinggal.

Seterusnya, dimensi kelima pula terbentuk daripada empat item yang mewakili dimensi autonomi dan agensi. Dua item daripada dimensi ini telah digugurkan hasil analisis EFA. Hal ini yang demikian kerana kedua-dua item tersebut memberi maksud berulang ke atas item yang lain. Akhir sekali adalah dimensi keenam di mana ia terbentuk daripada lima item yang mewakili dimensi keyakinan ekonomi. Lima item yang membentuk dimensi keenam menunjukkan ciri-ciri yang membawa maksud kepada kestabilan kewangan individu. Justeru, pengkaji telah memberi nama baru bagi dimensi keenam iaitu dimensi kestabilan ekonomi.

Jadual 6: Rumusan hasil prosedur EFA

Komponen	Dimensi Kesejahteraan	Bilangan item	Bilangan item yang dibuang	Bilangan item yang kekal dalam dimensi asal	Item yang masuk ke kelompok 1	Kedudukan item berdasarkan kelompok hasil EFA	Perubahan nama dimensi
1	Keyakinan fizikal	5	2	3	0	3	KEKAL
2	Kesihatan mental	5	5	0	0	DIBUANG	-
3	Kepercayaan dan spiritual	4	4	0	0	DIBUANG	-
4	Persekitaran tempat tinggal	6	1	5	0	4	Adaptasi persekitaran tempat tinggal
5	Hubungan sosial	4	4	0	0	DIBUANG	-
6	Hubungan rapat/keluarga	8	0	8	0	2	Adaptasi hubungan keluarga/rapat
7	Autonomi dan agensi	6	0	4	2	5 / 1	KEKAL
8	Nilai dan makna	5	0	0	5	1	-
9	Keyakinan ekonomi	5	0	5	0	6	Kestabilan ekonomi
10	Nilai diri	7	6	0	1	1	Keyakinan diri
Jumlah		55	22	25	8		

Hasil dapatan kajian menunjukkan bahawa kesejahteraan peribadi dalam konteks kajian bergantung kepada bagaimana lelaki melihat diri mereka sendiri daripada aspek keyakinan diri, kesihatan fizikal, autonomi dan agensi, kestabilan ekonomi, bagaimana mereka beradaptasi untuk mencapai kesejahteraan dalam hubungan keluarga/rapat, dan akhir sekali bagaimana mereka beradaptasi terhadap persekitaran tempat tinggal untuk mencapai kesejahteraan.

Item Bagi Indikator Kesejahteraan

Jadual 7 menerangkan dengan lebih lanjut mengenai item yang terlibat di bawah komponen 1 hingga 6. Terdapat empat komponen yang diberikan nama dimensi yang baru mengikut kesesuaian aspek konstruk kesejahteraan berdasarkan item-item yang terlibat iaitu komponen 1 dinamakan sebagai keyakinan diri, komponen 2 dinamakan sebagai adaptasi hubungan keluarga/rapat, komponen 4 dinamakan sebagai adaptasi persekitaran tempat tinggal dan komponen 6 dinamakan sebagai kestabilan ekonomi. Manakala komponen 3 dan 5 dikekalkan dengan nama dimensi yang asal kerana semua item adalah tergolong dalam dimensi yang sama seperti yang asal. Melihat kepada hasil dapatan kajian, pengkaji merasakan bahawa item yang terpilih telah membentuk satu konsep yang lebih spesifik iaitu konsep kesejahteraan peribadi yang terdiri daripada enam dimensi yang utama iaitu keyakinan diri, adaptasi hubungan keluarga/rapat, kesihatan fizikal, adaptasi persekitaran tempat tinggal, autonomi & agensi dan keyakinan ekonomi.

Jadual 7: Keputusan nama komponen dan item-item yang sesuai dicadangkan bagi pembentukan indikator kesejahteraan lelaki di Malaysia.

Berpandukan SLR		Berpandukan kepada hasil dapatan	
Dimensi Kesejahteraan	Indikator kesejahteraan (Bil/Item)	Dimensi Kesejahteraan Peribadi	Indikator kesejahteraan Peribadi (Bil/Item)
1. Keyakinan fizikal	1. 17	1. Keyakinan diri	1. 53
	2. 18		2. 54
	3. 19		3. 55
	4. 20 (<i>reversed</i>)		4. 56
	5. 21 (<i>reversed</i>)		5. 57
2. Kesihatan mental	6. 22 (<i>reversed</i>)	2. Adaptasi hubungan keluarga/rapat	6. 58
	7. 23		7. 59
	8. 24		8.67
	9. 25		9. 41
	10. 26		10. 42
			11. 43
3. Kepercayaan dan spiritual	11. 27	3. Kesihatan fizikal	12. 44
	12. 28		13. 45
	13. 29		14. 46
	14. 30		15. 47
			16. 48

4.	Persekitaran tempat tinggal	15. 31 16. 32 17. 33 18. 34 19. 35 20. 36	4. Adaptasi persekitaran tempat tinggal	20. 31 21. 32 22. 33 23. 34 24. 35
5.	Hubungan sosial	21. 37 22. 38 23. 39 24. 40 (<i>reversed</i>)	5. Autonomi dan agensi	25. 49 26. 50 27. 51 28. 52
6.	Hubungan rapat/keluarga	25. 41 26. 42 27. 43 28. 44 29. 45 30. 46 31. 47 32. 48	6. Kestabilan ekonomi	29. 60 30. 61 31. 62 32. 63 33. 64
7.	Autonomi dan agensi	33. 49 34. 50 35. 51 36. 52 37. 53 38. 54		
8.	Nilai dan makna	39. 55 40. 56 41. 57 42. 58 43. 59		
9.	Keyakinan ekonomi	44. 60 45. 61 46. 62 47. 63 48. 64		
10.	Nilai diri	49. 65 50. 66 51. 67 52. 68 53. 69 54. 70 55. 71		

Dalam kajian ini, kesemua item dalam konstruk kesejahteraan dianalisis untuk menentukan indikator kesejahteraan keseluruhan yang sesuai bagi kualiti pengukuran dalam konteks lelaki di Malaysia. Hasil analisis kebolehpercayaan, analisis item menghasilkan nilai alpha *Cronbach* 0.933 (Jadual 8).

Jadual 8: Nilai kebolehppercayaan bagi keseluruhan konstruk kesejahteraan peribadi

Nilai Pekali kebolehppercayaan (Cronbach's Alpha)	Interpretasi Tahap Kebolehppercayaan
0.933	Sangat baik dan tahap keberkesanan ketekalan yang efektif

Hasil prosedur EFA bagi 33 item yang terpilih menunjukkan bacaan nilai muatan faktor melebihi daripada titik pemotongan minimum bagi nilai muatan faktor untuk kajian ini iaitu .4. dan ini membolehkan kesemua 33 item terus dikekalkan selari dengan ciri-ciri item yang ditetapkan menggunakan analisis EFA seperti di Jadual 9.

Jadual 9: Nilai muatan faktor item dan nilai alpha Cronbach bagi setiap komponen

Komponen baru / Item baru (Pernyataan penilaian sendiri)	Nilai muatan	Nilai alpha Cronbach
<i>Komponen 1 (Keyakinan diri)</i>		.879
1. Saya tegas dengan pendirian saya	.592	
2. Saya seorang yang sangat berdikari	.694	
3. Saya tahu apa yang perlu dilakukan ketika berdepan dengan masalah	.734	
4. Saya percaya bahawa saya mampu mengendalikan sebarang peranan atau tanggungjawab yang diberikan kepada saya	.739	
5. Saya mengaku apabila saya salah	.771	
6. Saya mempunyai arah tuju dan matlamat hidup	.518	
7. Memberi kepada orang lain membuat saya merasa bahagia	.654	
8. Saya tidak takut mencuba lagi jika saya gagal	.593	
<i>Komponen 2 (Adaptasi hubungan keluarga/rapat)</i>		.904
9. Saya berpuas hati dengan hubungan keluarga / rapat yang saya ada	-.713	
10. Saya percaya pada keluarga / orang yang rapat dengan saya	-.745	
11. Saya selesa menunjukkan perasaan saya kepada keluarga / orang yang rapat dengan saya	-.772	
12. Saya meluangkan masa untuk keluarga / orang yang rapat dengan saya	-.767	
13. Saya merasa selesa bercakap mengenai isu yang sensitif dengan keluarga / orang yang rapat dengan saya	-.661	
14. Saya mendapat sokongan penuh daripada keluarga / orang yang rapat dengan saya ketika saya membuat keputusan	-.786x	
15. Saya mampu untuk bertolak ansur dengan keluarga / orang yang rapat dengan saya	-.716	
16. Keluarga / orang yang rapat dengan saya boleh menerima pandangan saya walaupun mereka tidak sependapat dengan saya	-.699	

<i>Komponen 3 (Kesihatan fizikal)</i>		.759
17.Saya percaya bahawa saya mempunyai kecergasan fizikal yang baik berbanding dengan orang lain	.821	
18.Saya percaya saya mampu melakukan senaman berat / intensiti tinggi	.844	
19.Saya percaya bahawa saya tidak mempunyai sebarang masalah kesihatan	.779	
<i>Komponen 4 (Adaptasi Persekitaran tempat tinggal)</i>		.861
20.Saya berasa selamat tinggal di negara ini	-.685	
21.Saya gembira dengan tempat tinggal saya	-.824	
22.Keadaan perumahan di kawasan kejiranan saya dijaga dengan baik	-.849	
23.Kawasan kejiranan saya adalah selamat	-.763	
24.Saya percaya jiran saya mampu menolong saya ketika saya memerlukan pertolongan	-.654	
<i>Komponen 5 (Autonomi dan agensi)</i>		.820
25.Saya percaya bahawa saya dapat menyuarakan kebimbangan saya	.592	
26.Saya percaya bahawa pendapat saya sentiasa didengar	.637	
27.Saya bersikap diplomatik dalam menyatakan pendapat saya	.626	
28.Saya percaya bahawa pandangan saya mampu mempengaruhi orang lain	.729	
<i>Komponen 6 (Kestabilan ekonomi)</i>		.795
29.Saya percaya bahawa saya mampu untuk membayar perbelanjaan asas saya	.750	
30.Saya mampu berbelanja untuk orang lain	.632	
31.Dalam keluarga saya, saya menyumbang paling banyak untuk perbelanjaan isi rumah	.654	
32.Keluarga saya mampu berbelanja untuk keperluan mereka	.508	
33.Saya percaya bahawa simpanan saya boleh digunakan untuk perbelanjaan masa depan ahli keluarga saya	.632	

Bagi mengukuhkan hasil dapatan kajian, pengkaji telah menjalankan ujian kesahan konvergen di mana hasil analisis di Jadual 10 menunjukkan nilai pekali korelasi antara faktor adalah menunjukkan hubungan yang sederhana iaitu .627 dengan merujuk kepada Guildford (1973). Hal ini bermakna kedua-dua faktor yang diukur adalah mengukur konsep yang berkaitan dan menunjukkan bahawa indikator kesejahteraan yang dibentuk mempunyai nilai kesahan yang baik.

Jadual 10: Nilai kesahan konvergen antara kesejahteraan peribadi dan kepuasan hidup

	Item	Nilai pekali korelasi pearson	Sig. (2 tailed)	N
Kesejahteraan Peribadi	33	.627**	.000	290
Alat Ujian Kepuasan Hidup	5	.627**	.000	290

** . Korelasi signifikan pada tahap 0.01 (2-tailed).

KESIMPULAN

Fokus utama kajian ini adalah untuk membangunkan indikator kesejahteraan melalui perspektif komunikasi intrapersonal iaitu menggunakan penilaian sendiri secara subjektif dalam konteks lelaki di Malaysia. Analisis faktor yang dijalankan ke atas item penilaian sendiri dapat mengkategorikan indikator yang dibentuk ke dalam dimensi kesejahteraan peribadi berdasarkan penilaian persepsi kesejahteraan daripada perspektif lelaki di Malaysia.

Keputusan analisis faktor penerokaan menunjukkan hanya 33 item daripada 55 item kesejahteraan yang dikekalkan. Selain itu, 33 item kesejahteraan yang dibentuk mempunyai tahap keberkesanan ketekalan yang efektif dan sangat baik, di mana nilai alpha *Cronbach* bagi keenam-enam komponen ini memberi nilai lebih daripada .70 yang memenuhi tahap kebolehpercayaan yang dicadangkan oleh Bond dan Fox (2007). Ujian kesahan konvergen yang dijalankan ke atas konstruk kesejahteraan juga menunjukkan bahawa konstruk yang dibentuk mempunyai nilai kesahan yang baik kerana mempunyai korelasi dengan instrumen yang sedia ada iaitu alat ujian kepuasan hidup. Hal ini menunjukkan bahawa indikator kesejahteraan yang dibentuk mengukur konsep yang berkaitan.

Kajian ini merupakan penemuan baharu dalam mengukuhkan penemuan berkaitan kesejahteraan yang menjurus kepada gender dan norma. Instrumen kesejahteraan yang menjurus kepada peribadi lelaki ini mampu digunakan dalam merungkai permasalahan yang melibatkan kesejahteraan lelaki. Tambahan pula, pengukuran kesejahteraan khususnya terhadap indikator kesejahteraan lelaki ini kurang dijalankan di Malaysia dan kebanyakan kajian tertumpu kepada indikator kesejahteraan wanita atau lebih kepada indikator kesejahteraan negara.

Hasil kajian menunjukkan enam dimensi konstruk kesejahteraan: kesihatan fizikal, kesihatan mental, kepercayaan dan spiritual, persekitaran tempat tinggal, hubungan sosial, hubungan rapat/keluarga, autonomi dan agensi, nilai dan makna, keyakinan ekonomi dan nilai diri. Keenam-enam dimensi ini dapat memperkukuhkan tahap kefahaman akan kesejahteraan lelaki di Malaysia.

Memandangkan kajian ini hanya memfokuskan untuk membentuk indikator kesejahteraan dalam konteks lelaki di Malaysia, item penilaian menggunakan elemen teori konsep sendiri digunakan bagi mengupas isu komunikasi intrapersonal yang memberikan penilaian berbeza yang mampu mewakili kesejahteraan lelaki. Oleh yang demikian, kajian susulan dengan kaedah temu bual mendalam boleh digunakan bagi mengkaji dimensi dan indikator kesejahteraan lelaki yang lebih terperinci. Selain daripada itu, kajian ini merupakan kajian eksploratori iaitu kajian awal dalam membentuk indikator kesejahteraan dalam konteks lelaki di Malaysia. Justeru, kajian lanjut bagi mengesahkan indikator kesejahteraan yang telah dibentuk haruslah dilaksanakan menggunakan analisis *Confirmatory Factor Analysis* sebelum ia boleh diguna pakai sebagai instrumen bagi mengukur kesejahteraan dalam kalangan lelaki di Malaysia.

PENGHARGAAN

Kajian ini dibiayai oleh geran penyelidikan, Pusat Pengurusan Penyelidikan dan Instrumen, Universiti Kebangsaan Malaysia (GUP-2016-064) dan juga Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat Malaysia.

BIODATA

Siti Zaiton Mohd Ajis adalah seorang pembantu penyelidik di Pusat UKMxUNICEF *HealthComm* C4D, Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan, Universiti Kebangsaan Malaysia. Beliau merupakan lulusan Ijazah Sarjana Muda Sains di Universiti Putra Malaysia dan Sarjana Komunikasi di Universiti Kebangsaan Malaysia. Email: research.healthcomm@ukm.edu.my

Arina Anis Azlan adalah pensyarah di Pusat Kajian Media dan Komunikasi, Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan, Universiti Kebangsaan Malaysia. Beliau juga merupakan timbalan pengarah bagi Pusat Kajian Media dan Komunikasi dan juga Pusat UKMxUNICEF *HealthComm* C4D. Beliau memiliki Ijazah Sarjana Muda Multimedia daripada Universiti Multimedia, Sarjana Komunikasi daripada RMIT Melbourne dan ijazah kedoktoran daripada Universiti Kebangsaan Malaysia. Bidang kepakaran beliau adalah dalam Komunikasi Kesihatan, Pengurusan Maklumat dan Komunikasi Tingkah Laku. Email: arina@ukm.edu.my

Emma Mirza Wati Mohamad adalah pensyarah di Pusat Kajian Media dan Komunikasi, Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan, Universiti Kebangsaan Malaysia. Beliau juga merupakan pengarah bagi Pusat Kajian Media dan Komunikasi dan juga Pusat UKMxUNICEF *HealthComm* C4D. Beliau memiliki Ijazah Sarjana Muda Komunikasi daripada Universiti Sains Malaysia, Sarjana Penerbitan daripada Universiti Malaysia dan ijazah kedoktoran daripada University Cardiff. Bidang kepakaran beliau adalah dalam Komunikasi Kesihatan dan Krisis. Email: emmamohamad@ukm.edu.my

RUJUKAN

- Bond, T. G., & Fox, C. M. (2007). *Applying the Rasch model: Fundamental measurement in the human sciences* (Edisi kedua). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Camfield, L., & Skevington, S. M. (2008). On subjective well-being and quality of life. *Journal of Health Psychology, 13*(6), 764–775. <https://doi.org/10.1177/1359105308093860>
- Centers for Disease Control and Prevention. (2021, Dec 26). Health-related quality of life (HRQOL). CDC. <https://www.cdc.gov/hrqol/wellbeing.htm>
- Chua, Y. P. (2009). *Statistik penyelidikan lanjutan ujian regresi, analisis faktor dan analisis SEM* (Buku 5). Kuala Lumpur: McGraw-Hill Education.
- Combs, A. W. (1971). New concepts of human potentials; New challenge for teachers. *Childhood Education, 2*, 349-55. <https://doi.org/10.1080/00094056.1971.10727294>
- Costanza, R., Fisher, B., & Ali, S. (2007). Quality of life: An approach integrating opportunities, human needs and subjective well-being. *Ecological Economics, 161*, 267-276. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2006.02.023>
- Courtenay, W. H. (2003). Key determinants of the health and well-being of men and boys. *International Journal of Men's Health 2*(1), 1-30.
- Diener, E. (1984). Subjective well-being. *Psychological Bulletin, 95*, 542-575. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.95.3.542>
- Diener, E., & Seligman, M. E. P. (2004). Beyond money: Toward an Economy of well-being. *Psychological Science in the Public Interest, 5*(1), 1–31. <https://doi.org/10.1111/j.0963-7214.2004.00501001.x>
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. L., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment, 49*, 71-75. <https://doi.org/fqqbmr>
- Diener, E., Lucas, R., Schimmack, U., & Helliwell, J. (2009). *Well-being for public policy*. New York: Oxford University Press.
- Easterlin, R. A. (2013). *Happiness and economic growth: The evidence*. IZA Discussion papers series. No. 7187, Institute of Labor Economics (IZA). Handle: RePEc:iza:izadps:dp7187. <https://ftp.iza.org/dp7187.pdf>
- Fitts, W. H. (1965). *The Tennessee self conceptscale manual*. Nashville: Conselor Recordings and Test.
- Frey, B. S., & Stutzer, A. (2002). *Happiness and economics*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Galloway, A. T., Fiorito, L., Lee, Y., & Birch, L. L. (2005). Parental pressure, dietary patterns, and weight status among girls who are “picky eaters”. *Journal of the American Dietetic Association, 105*(4), 541–548. <https://doi.org/10.1016/j.jada.2005.01.029>
- Guilford, J. P., & Frunchter, B. (1973). *Fundamental statistics in psychology and education*. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Healey, G. W., & De Blassie, R. R. (1974). A comparison of Negro, Anglo and Spanish American adolescents` self-concepts. *Adolescence, 9*(33), 15-24. PMID: 4440532.
- Jamiah Manap, Suzana Mohd Hoesni, & Mohd Rezal Hamzah (2018) . Family communication amongst conventional Malay man. *Jurnal Komunikasi: Malaysian Journal of Communication, 34*(1), 238-252.
- Jurkovic, D., & Walker, G. A. (2006). Examining masculine gender-role conflict and stress in relation to religious orientation and spiritual well-being in Australian Men. *The Journal of Men's Studies, 14*(1), 27-46. <https://doi.org/10.3149/jms.1401.27>
- Kelly, G. (1955). *The psychology of personal constructs*. New York: Routledge.

- McLead, D. M. (2008). Quality of life indicators. In Lavrakas, P. J. (Ed.), *Eyclopedia of survey research methods*. Thousand Oaks, CA: Sage Publication Inc.
- Mei Chin Boo, Siew Hwa Yen, & Hock Eam Lim. (2016). A note on happiness and life satisfaction in Malaysia. *Malaysian Journal of Economic Studies*, 53(2), 261–277. <https://mjes.um.edu.my/index.php/MJES/article/view/2772>
- Odimegwu, C., Pallikadavath, S., & Adedini, S. (2013). The cost of being a man: social and health consequences of Igbo masculinity. *Culture, Health & Sexuality*, 15(2), 219-234. <https://doi.org/10.1080/13691058.2012.747700>
- Pavot, W., & Diener, E. (1993). Review of the satisfaction with life scale. *Psychological Assessment*, 5(2), 164–172.
- Ridge, D., Emslie, C., & White, A. (2010). Understanding how men experience, express and cope with mental distress: Where next?. *Sociology of Health and Illness*, 33(1), 145-159. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9566.2010.01266.x>
- Rogers, C. (1951). *Client-centered therapy*. Boston: Houghton Mifflin.
- Sacks, D. W., Stevenson, B., & Wolfers, J. (2010). *Subjective well-being, income, economic development and growth*. Cambridge: National Bureau of Economic Research Inc.
- Sarah, M. S. (2012, April 25). Self-concept theory. *Explorable.com*. <https://explorable.com/self-concept-theory>
- Snygg, D., & Combs, A. W. (1950). The phenomenological approach and the problem of "unconscious" behavior: A reply to Dr. Smith. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, 45(3), 523–528. <https://doi.org/10.1037/h0055904>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics* (Edisi ke-5). Boston: Pearson Education Inc.
- Veenhoven, R., & Vergunst, F. (2014). The Easterlin illusion: Economic growth does go with greater happiness. *International Journal of Happiness and Development*, 1(4), 311–343. <https://www.inderscienceonline.com/doi/abs/10.1504/IJHD.2014.066115>
- Ventegodt, S., Merrick, J., & Andersen, N. J. (2003). Quality of Life Theory I. The IQOL theory: An integrative theory of the global quality of life concept. *The Scientific World Journal*, 3, 1030–1040. <https://doi.org/10.1100/tsw.2003.82>
- Watkins, M. W. (2000). *Monte Carlo PCA for parallel analysis*. State College, Pennsylvania: Ed & Psych Associates.